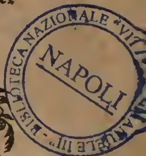
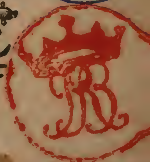
IVSTI LIPSI
DEFENSIO POSTVMA.

C. B.

Amico benè merenti posuit.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. DC. IIX.

REV^MO DOMINO

IOANNI MIRÆO ANTVERPIENSIVM EPISCOPO.

EDIVIVVM Tibi, & à capulo iam recẽtem LIPSIVM, nouum ab instìtis Lazarum, sisto PRAESVL AMPLISSIME, illumq́ue ipsum iuris tui facio: & intĩmo voto meo facio. Vtinam maius aliquod, aut speciosius munus! verùm quod poteram maius, qui illum totum ad

Beneuolentiæ tuę aram ſacrarem! Nec incomitatus ibit: paruulum hunc, & à matris iam iam vbere, manu trahet; & nomini tuo dicatum ibit. Annam cogita & Samuelem. Robuſtiorem aliquem tu merebaris; ſed aberant illi longiùs, quàm vt paucis horis euocarem. Malui ergo hunc tenellum, & à matris ſinu ludibundum, in promiſſi æris exſolutionem obſequio tuo ſacrare, quàm vacuâ manu pudori meo illudere.

Habe igitur hunc tibi, PRAESVL AMPLISSIME. par-

paruulus ludat aulâ: & dum patrem ore referet, patri veteris nouæque humanitatis tuæ fores reſerabit. Sed neque hunc alteri, quàm Tibi; ſeu LIPSI cariſſimum Tibi nomen, ſeu me ſpectem. Tu enim es, cuius amor in me, & beneuolentia ſumma. neque in me tantùm: publica & teſtata tua ſunt in omnes. & Campinia tua loquitur, tot antè viduata paſtoribus, tot nũc iiſdem diues. Seminarium in hac vrbe, nobile eruditionis repoſitorium, operis tui eſt. ex hoc agro, non

 pal-

palmites aut frutices , ſed arbores vmbrâ ſuâ contentas , & iam doctas paſcere, educis in ſterileſcentis illius ſoli opimitatem. Iam ſacra ſi intueamur, quis magis ea tutatus, ornauit, diuitauit? quid referam virtutes reliquas ? ſimile. Neque iſta in gloriam. Deo aſſcribis ſoli: & ampliſſimi operis fructũ cenſes , feciſſe. Vtinam in his aliiſq; Tibi ſimiles , qui dignitate ſimiles ! Sed hæc voti mei ſunt. Deus cogitationes omnium ad publica proferat, vt Patriam conſiliis, ſuos vigili curâ tueantur;

tur; & in multorum neglectu aut quiete, vigilem tecum manum oculosque ad clauum porrigant. Non inhęrebo his diutiùs; ne, quod dici solet, in exiguo corpore ingens vestibulum. Tu, quod primùm volui, affectum in hoc conatu meo vides; in Te, in LIPSIVM. quem vbi licuit, verbis suis stiti: quo magis testem hũc, & velut obsidem vtriusque in Te animi æternum haberes. Ita voueo

C. B.

LECTORI MEO.

*H*Abes *Lector, quod amicorum preces, & meus in magnum* Lipsivm *affectus protrusit. Nec potui ordine, & velut presso pede aduersariorum scriptis insistere. quid enim illi ordine dicunt? prima, media, vltima ita permista mutuò, ita paßim omnia, vt agrestium spinarum inconditam texturam faciliùs ad principia sua reuoces, quàm hæc commenta. Eadem repetita sæpè: permista non vno loco, non miscenda. Digeßi tamen in aliquem ordinem hanc siluam, tum ne eodem cum aduersariis luto inuoluerer, tum vt imbellem inimicorum manum*

certiùs

certiùs videres in hoc retextu. Ad maledicta, quæ passim plurima, paria non regessi. Scio, ęquo animo audienda esse imperitorum conuitia; & ad honesta vadenti contemnendum esse istum contemptum. *& vbi attingo, eluo potiùs hoc lutum, quàm vt respergam. quin, patior non semel aspergi. Aristippus præit*, qui consputus à Dionysio, cùm nihil moueretur, & quidam mirarentur; Nempe piscatores, inquit, vt gobium capiant, aquis patiũtur se aspergi: & ego, vt balenam, non patiar sputo madidari? *Quid si ego hanc balenam in suo mari & tibi demulceam, quem fuste antè frangam, quàm pelliciam?*

Ita faciat ęternus Deus. Erant alia permulta leuia, & quæ nec nomen mererentur magni LIPSI. *& verò tædium caperet recensendi tam assiduas & vbique pares nugas. nam, vt Græci,* * πάντα μία κόνις. *Itaque refellenda hæc putaui contemptu solo. Sic ferè generosior molossus, stolidè oblatrantem ignauum canem contentus obtriuisse, nullo dignatur dente.*

*Omnia idē puluis.

Scri-

Scriptionis huius occaſio.

ON *patior abire hunc ſcriptorem, inuolutum nube. rem aperio & retego vniuerſam, retectionis gratiam initurus. Fauete quicumque hæc legitis: & mecum credite, fæcundo hoc ſomniorum ſæculo, reſerata eſſe omnia archiua ſomnialia. Quibuſdam terræ vorantur: inſulæ & ſomniatorem ſuum maria fraudant. Huic quercus laurúſque ferunt*

Cruda puerperia; & populos vmbroſa creabit
Fraxinus, & fœtâ viridis puer excidet orno.

Hic cædes ambulant, & ſanguis nullus: Bacchus alibi, & vinum nuſquam. ibi euigorata concupiſcentiis iuuentus ſudat, & non vno loco

exan-

matatorio, nec tamen ad plenum colato, aut dispertito per cerebri habitacula, cùm adhuc in confusâ vaporali congerie, caput vniuersum occupat.

Tertius, col.atiora somniat; qualia solemus sub extimis noctibus, prodactâ iam per priora somnia somniali pinguiore turbatioréq; materiâ; cùm exsuccius cerebrũ, neq; natat in liquore, neque furit in turbidâ mistione: & tamen somnium omnia. At quis vetet, licet frustratoriâ plurimùm, vera somniari somnia? Sanè Stoici Deum volunt somnia indidisse nobis, peculiare solatium naturalis oraculi. ita Samonas propria somnialia oracula apud parentum monumenta captare, Celtas olim apud virorum fortium busta eâdem de caussâ abnoctasse legimus. At somniator hic noster in campis Elysiis, aut vicino illis nemore, sub

nescio

nescio cuius Sibyllæ lauro, aduersariarum partium duces vidit:

Virgineas ne crede manus: hîc
cruda virorum
Prœlia.

admouit oculos, animûmque curiosior. vidit, ceræ commisit: & eadem nunc dat huic Orbi. Vultis ipsos duces? LIPSIVS *&* REDANIVS. *Ille, se suaq́ clypeo tuetur & hastâ, hac notâ:* Veritas hac vinco. *hic iacula mittit, quibus inscripsit:* Non venit à vili sanguine gloria. *& excusserat iam antè* LIPSIVS *eâdem parmâ, inimica non paucorum tela, trahebatq́ laßam dexteram: vt nouum tamen aduersarium inaudiit, diceres nouis animis, nouâ dexterâ bella reparare.*

Vt modò connubiis taurus saltuque recepto
Cùm posuit pugnas, alio si fortè remugit

Bel-

Bellatore nemus, quamquã ora
&c colla cruento
Imbre madent, nouus arma pa-
rat, campumq́ue laceſſens
Diſſimulat gemitus, & vulnera
puluere celat:
ita noſter. & ſeipſo etiam maior, noua bella parat. paranti aduerſarius haſtam
Expulit: illa volans, ceu vis per-
magna moretur
Obuia, vix ſonuit clypeo, retrò
viſa reuerti;
-- vt præceps cumulo ſalit vnda
minantes
In ſcopulos, & fracta redit.
Riſit Athleta noſter: nec aduerſarium haſtâ dignatus, obuiam fortè ſudem per nemora perq́; aëra in incertum iaculatus, dexteram telûmque dirigente Fortunâ, hoſtem ſtrauit, pœnáſque ab inimico ſanguine ſumpſit. Erant alij iaculatores Numidæ,

midæ, siluâ tecti; quibus omnis in pedibus gloria. at nostrum

——— tædet fugientibus vti,
—nec facilem dignatur dextra cruorem.

quare nec calamo dignos habuit somniator noster.

SYLLABVS CAPITVM.

IVSTI

IVSTI LIPSI DEFENSIO POSTVMA.

CAPVT I.

An Lipsius inconstans.

REDANIVS. Magnus ille, apud quem verba factis consonant. Quanta tu de Constantiâ, in omni vitâ inconstantiæ exemplum? Adolescens decurris ad nos, deseris senex, & aduersarias partes amplecteris. calidum ibi, hîc frigidum efflas. hunc probas, pòst improbas; nostra sequutus, damnas nostra; & quæ antè tibi cata, stolida nunc sunt, & solo risu punienda.

LIPSIVS. Nihil tam probum, quod non vellicare malignitas possit. tu es exemplo : qui res, qui verba, qui correctos cum ætate adolescentiæ lapsus rides ; & illud iuuentutis lubricũ in auraria pendis trutinâ. Quid vis? etiam in illâ ętate sapientiam? & opinionum aut vitę delectum in inuesti mento? & à quo numquam reflectas? Non est humani ingenij optima semper primis cogitationibus deligere: & ferè secunda in viro consilia maturiora sunt. Hinc vetus illud: *Αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι. Posteriores cogitationes sapientiores.* Solius alterũ Dei est. quem, quia omniscius, ideò expertem erroris habeo : hominum quidquid est, opinantur, vacillant, mutant, errant. *Nemo est mortalium, quem non aliqua pars ignorantiæ attingat. hanc cogitationem ex ipsâ mortali-*

talitate traximus. nam homo cùm errat, humanitas errat. Errorem autem in homine calumniari, est toti ipsi mortalitati conuitiũ facere.

Nam vitiis nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis vrgetur. ——
Pars etiam vitiis gaudet constanter, & vrget
Propositum: pars multa natat, modò recta capessens,
Interdum prauis obnoxia. ——

pars altera post lapsus surgit valentior, quasi roboris fundamenta sint lapsus: vt admireris hunc fortem, sed non nisi à lapsu fortem. & antè quidem semper varium, nusquam firmum; post lapsum, semper firmũ, nusquam varium. Optimus ille est, quem nulla dies vidit labantem: hunc talem, nisi à cælo, non reperies. alter à priore est, quem nulla dies vidit iacentẽ:

cecidit oriente? non exſpectauit occaſum. tertius, qui deteriora ſecutus, meliora pòſt probauit. Quid damnas? in hoc numero me pono. vis prioribus inſidêre? erraui: vis errori inhærere? lapſus ſum: non vis exurgere? Vulnus accepiſti, euolas ad chirurgum: ægritudo moleſta eſt, medicũ euocas: & ego, quem imprudentia luxauit, aut error delumbauit, aut ignorantia fregit, certiora nec cogitem nec ſequar? Muſto tempus damus vt deſpumet, & vltrò referamus vaſa, reiecticiis viam oſtendentes: & animo, vt iuuentutis & opinionum fæces eiiciat, nihil damus? Febris præcordia poſſidet; quid exſpectamus, vt iugulum inhabitet? Imaginoſus quidam morbus animum perculit; quid hæremus? vis illum ægritudinẽ vniuerſam imbibere; adeoq;

hac tingi, vt nullâ pòst arte decoloretur? Stomachus noxia hausit, euomuit, sperare de morbo incipio, nec antè sperare quàm reiecerit: animus opiniosam suxit insanitatem, vis in hoc succo æternùm indormire?

Et tamen videamus, quæ mea Inconstantia. Scio quid velis. Respublica turbata est; & placidum illius mare, totque annorum malacia; tempestatem passa, qualem nulla antè. ego eodem turbine eiectus in Battauiam vestram, apud vos vixi; inimicus nemini, amicus quibus potui, familiaris paucis. Et erãt rara ingenia, quæ pacem, quæ quietem amarent: hoc est ingenij mei perpauci. nam iis, *quibus quies in seditionibus, in pace turbæ sunt*, Sallust. aut qui *pro certis & olim partis*; Tacit. *noua, ambigua, ancipitia malunt*, numquam hoc latus adiunxi. Vis

aliqua compulit? aberat animus: & cùm illi aliquando multa de Republicâ, de Religione, feci quod Cleomenes Spartæ Rex, Greçulo de fortitudine differenti aures non præbuit, nec ego mentem. feci quod Aristoteles vni ex his olim, qui cùm multa nugatus esset, & abiens excusaret, *Numquid molestus fui? Non mehercule,* inquit, *nō enim attendi.* Nam quid ego attenderem ad ambitiosos aliquot? *qui priuatim degeneres, in publico exitiosi, nihil præter discordias habent: quiq; honores, quos quietâ Republicâ desperant, perturbatâ consequi se posse arbitrantur.* quid ad obæratos è re familiari perditâ? quibus scilicet *afflicta fides in pace,* quíq; *rebus turbatis alacres, & per incerta tutissimi.* quid ad vanos quosdam & ventosos? *qui non tam præmiis pericu-*

lorum,

lorum, quàm ipſis læti periculis? de quibus puta dictum:

Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus vndæ,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto.

Atque hi omnes & *tales variâ arte imperitos animos impellunt*; & trahunt leui mométo leuiſſimum quemque, & futuri improuidum, aut ſpe vanâ tumentem, promiſſi magnitudine. qui ſi in virum incidant, maximè ab eruditione inſtructum, reſiliunt trepidi: contra enim hęc audaciæ ingenia, quæ nec in quiete quięta ſunt, ſilentio ille ſe tuetur. Feci hoc apud vos. in quo quid peccauerim, neſcio: niſi peccatum ſit diu ſiluiſſe. At mihi ille prudens, qui non in vanum ſpargit monita; qui, quæ ſcit non profutura, domi ſuæ tenet, laxaturus habenas, & toto oſtio

emissurus, vbi melior spes affulse-rit. Exspectaui ego tẽpus, & nõ se-mel hæc vota mea: O quando! Vt vidi labi etiam in deterius om-nia; eripui me aliquando, & liber-tati reddidi, patriæ, amicis reddi-di: tutiora elegi, & meliorem cau-ssam; in quâ, si necessum, etiam immorerer.

At magna sperabam, & desertæ caussę præmium. Hoc qui dicit ex illis natatoribus est, qui nusquam pedem figunt. Ego præmium? ô quàm vos semper alieni consilij improbi diuinatores! ego spera-rem, qui vltronea & in reluctan-tem sinum hunc munera non se-mel excussi? ego ambirem, & ma-gnis sęculi cogitationibus imple-rem pectus, pòst purgandum sæ-uiore pharmaco? ego qui Lunas, qui Albuquercios, Paciecos, Con-saluos, Cortesios, qui Cominæos

nos-

nossem, ætatis nostrę, & frustratoriæ spei documenta magna? ego qui Styppiotas, qui Apelles, Aratos, qui Seianos, qui Plautianos scirem? Tot magna nomina fluxę potentiæ, tot felicitatis insignia subito turbine quassata, & euersa eodem, quo tollebantur, momento. Eadem sperarem? aut ambirem dubij successus & ferè ruituri præmia? quasi deessent infidæ Magnorum amicitiæ exempla, Amani, Parmenionis, Cleandri, Ablauij, Eutropij, Stiliconis, Vineæ, Brocæ, Luxemburgij, Cabreræ, Caracioli. Et vnus Seneca non erat ad explendum hoc pectus? an opus alio doctore? Huius ego monita expressi, animum velim, & conor. cuius etiam exitus me docuit, & insonuit auribus, quamdiu hæc vita stetit. Vis ex fide, quid de omni hac aulicâ ac

potenti

potenti turbâ ſentiam? natant; nec vſquã pedem in ſolido figũt. Non ſum ex his æternùm natatoribus. momento ludunt, momento ſorbentur, & ſæpè eodem, quo ludunt. Nunc ſuperba oſtentãt carbaſa, inſurgit malus, & puppis aureis veſtita bracteis, omniſq; prorſus carina floret polita citro: iam aulæa auro grauida, & ipſa latera illicibus circumſecus picturis variegata: nec longa mora; in illo ipſo ſui triumpho ſepelitur fluctibus, vt ouaſſe credas in ſepulturam. ô vana! Quanto feliciùs contentus paruo ſecuras videt noctes! Horatius verè: *Viuitur paruo benè.* & alibi:

Beatus ille qui procul negotiis;
Forumq; vitat, & ſuperba ciuium
Potentiorum limina.

& ex Ouidij monito:

Viue tibi, quantumq; potes, prælu-
ſtria

ſtria vita.cauſſam ſubiungit:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.
eamdem habes à Lyrico:
——— *celſæ grauiore caſu*
Decidunt turres.
Felix ergo ille, qui de ſuo; miſer, qui de alieno ſemper viuit. apud illum pacata omnia, vt qui nihil alienum ſperet, quare nec timeat, (ſequitur ſpem timor:) apud hũc nihil compoſitum, turbata omnia, quia incerta, quia intuta; qualia ſunt, quæ ab alienâ voluntate pendent. Alia omnino apud ſapientem vitæ ratio: qui quidquid extra animum ſuum, aut reipsâ, aut ſpe nudâ poſſidet, non habet pro ſuo; quare nec vitam ad hæc componit: ſolaque illa ſua arbitratur, quæ nulla tyrannis, nulla inimica manus poteſt eripere. Vis expreſſam huius imaginem? Ægy-

ptum cogita. in quâ

Arida nec pluuio ſupplicat herba Ioui.

& vt alter;

Terra ſuis contenta bonis, nihil indiga mercis,
Aut Iouis. in ſolo tanta eſt fiducia Nilo.

& Claudianus docto Epigrămate:

Aegyptus ſine nube ferax, imbréſque ſerenos
Sola tenet, ſecura poli, non indiga venti.
Gaudet aquis, quas ipſa vehit, Nilóque redundat.

Quæ illi de Ægypto, ego de prudẽtis pectore: ſuo viuit, ſucco ſuo, domi ſuæ nato: auerſatur externa; aut, ſi quæ neceſſitas, libat, nec vltrà. O magnum, qui æureo Principum flumini nihil debet, qui nec argenteos imbres, nec ſtillicidia huius aut illius roris auidus exſpe-

exſpectet: imò,cui ipſæ adeò opes gratias debent, ſi admittantur. Ex hoc numero ſi nõ ſum, animo tamen ſum: & ad hãc prudẽtiæ arã, priſcâ pietate & ritu vota nũcupo, vota ſoluo lubens. Subſidio mihi hîc natura,quę me ad modeſtiam fecit, & quietẽ. neque enim mihi ingenium inclareſcẽdi per turbas, per togam ciuicã, per principum atria: mihi, Muſiſq; ſi viuo meis, ſat magnum vitæ meæ fructũ retuli. Quod reliquum,dicãt qui volent benè,dicant malè. nemo efficiet, vt non ſim Lipſius, amiciſſimus & amicorum obſeruantiſſimus, hoſtibus etiam non aduerſus. claudo hoc caput, & finio amici præſago verſu:

Iam tibi quod viuo detraxerit inuida turba,
Poſt obitum duplici fænore reddet honos.

CAPVT II.

An Lipsius à se dissentiens.

REDANIVS. Multa tu hîc more tuo: nec tamen negare potes, partes te aliquando Ordinesque nostros fouisse, collaudasse: nunc tibi aduersæ partes Apollinis cortina: & quidquid Iber dixerit, fecerit, tantum non sanctum. Denique quidquid antè probasti, damnas; quę damnasti, probas. Hæç viri, & viri docti sunt?

LIPSIVS. Semper ego sagittis tuis scopus. Iam dixi, & diu est, cùm pœnitentiam offensæ apud vos contractæ, quanta est, egi; & publicè testatus sum, nolle factũ. idem nunc itero. Nollem olim dicta, olim quædam probata non pro-

probanda, imò & damnanda. An nescis* ἴδιον τοῦ σοφοῦ μεταvοεῖν; factum hoc à me.

Sapiēti propriũ pœnitere?

Confiteor, testere licet, signate
Quirites:

Non est hæc legitima satisfactio? addo, & offero

* *Σπόγγον, ἀπεστορίλω πλαζομένης*
γραφίδος.

Spongiam aberrantis quæ medicina stili est.

Sed meam sortem! vnumquodq; lanuginis primæ verbum meum tam validè examinari?

Nimiùm idem omnes fallimur, neque est quisquam,
Quem non in aliquâ re videre Suffenum
Possis, suus cuique attributus est error.
Sed non videmus manticæ quod in tergo est.

Et tamen quid dixi, aut scripsi? conuitia tãtùm amoueamus, quæ tu dolosè mihi adfingis; & spon-

boraui : neque ego illi placere volui. nam quæ ego ſcio,non probat populus; quę populus probat,ego neſcio. Probet proinde improbétve, quæ dixi, quæ ſcripſi , nec manum mouero.quamquam improbarе malim , vt longiſſime ſim ab illius mente , hoc eſt , minimùm abſim à Sapientis pectore Venio propiùs ad accuſationis iugulum. multa hîc poſſem , pauca dabo. Miraris, quî mors & vita in vno ore habitent ; vt cui antè proba probataque omnia , nunc improba damnaticiaque omnia. Velles aliquid extortum è Phariſæorum ſcholâ : *Licet cenſum dare Cæſari an non ?* & ; *Hæc mulier modò deprehenſa eſt in adulterio. In lege autem Moyſes mandauit nobis huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis ?* Nihil agis ô bone. Summus ille Rex Regum rogandus, vt hoc

miserabili æuo,errantium animos sanet, aut pertinaciam tollat.

Verùm olim probaui. O quamdiu hæc ad popularem inuidiam! *Nunc autem sublatos omnes velim.* Planissimè. à caluo ad caluum. Vbi hæc dixi, scripsi? ô pectus niueum! vbi? *Apud vos fui.* Fui: & bellicus me turbo in angulum illũ compulit. *Vestra probaui.* Nolebam. cogor aliquid reponere, & verum aliquando fateri. Mores, studium, finem, media ad hunc vestra numquam probaui: nec viuit mortaliũ quisquam, qui hæc ab ore meo. Ciuile hoc bellum, ferrum, sanguinem, semper improbaui: & naturâ alienior sum ab hac Erinny. *Sed Iberos, & gentem illam totam.* Numquam vniuersam gentem damnaui: & peccem in omnem prudentiam, qui totã damnem. Aliquos ex his

minùs probaſſe non diffitebor: acres ſpiritus, & nuſquam niſi in periculis credulos: præferuidos, & ex ingenio ſuo reliquos metientes: alieni roboris & conſilij contemptores. hęc numquam probaui. At ſunt alia in eâ gente magna: patientia, quâ vnâ ferè regna tenent; fides, qualis in nullâ aliâ; ingenium ad ſummas ſcientias, Iuriſprudentiam, Philoſophiam, Theologiam: & debemus hanc ætate noſtrâ illis lauream. Finio: erit alibi latior campus.

CAPVT III.

An contrà, quàm ſentit, ſcribat.

REDANIVS. Contra animi tui ſententiam ſcribis: & fallis ſciens, etiam inuitus. Quis te cogit? quis, niſi ille, qui non rectè

eminere dicitur ſupra omnia humana & diuina, niſi, quidquid eſt vſpiam magnum excelſumq́ue, calcet pedibus ; tum deinde tui Ieſuitæ?

LIPSIVS. De Pontifice quod dicis, vis credã à cortinâ dictum? ô nouum ſæculi noſtri Paridem! vacuâ dominaris in aulâ. Iactabat iſte ſe olim,& laceſſebat ſtolidè; vt verò Menelaum vidit,

*Ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ.

*Stãtem in principibus, perculſus pectore caro eſt.

tibi non idem eueniat, ſi vel à decem paſſuum millibus Pontificem intuearis? quem cùm nec audias, nec videas, deſcẽdis ad calumniarum tuum campum. Et ſuper quę diuina eminet Pontifex? tua? id eſt Caluiniana? Nam de humanis quid ſtomacharis? calcat ea Pontifex. planè. Quicumq; cęlum cogitat,

gitat, & ſeriò cogitat, non quidquid hîc magnũ calcat pedibus?

De Ieſuitis verò, quid? cogunt illi Lipſium contra animi ſui ſententiam ſcribere? Et quales tibi Ieſuitæ? *Hominum genus inſolens.* An ideò mel inſuaue, quia ægris ſic videtur? & illi inſolentes, quia vobis aliquot parum ſanis? Et quid ſi aliquid hauſiſſem ab his fontibus? at aliud quàm tu mentiris. Aliter, mihi crede, catuli olent, aliter ſues. in illis nil niſi probum, doctum. plura hîc dicerem, vera dicerem, plura illorum vetat pudor. in vobis qualia ſint, Germania, Gallia, Belgium vniuerſum, nimis, heu, magna documenta ſunt. quæ ego nec refero nec narro. O quouſque natamus in hoc ciuili ſanguine à ferro veſtro!

Iam ego qualis tibi videor? quid

tam alienũ à meis moribus, quàm aliud ſentire ac ſcribere? ne decreſcere quidẽ didici præter mentem: in laudem tamen, fatebor, ſemper pronior, in amicitiam facilis: probare pleraque, ſi abeſſet improbitas, etiam virtutem in hoſte admirari, laudare: etiam eruditionem in aduerſario ſequi. Hoc ſi aliud eſt ſentire ac ſcribere, habes fatentem reum; feci. tu de ingenio tuo iudica. Olim dictum:

Hei mihi difficile eſt imitari gaudia falſa,
Difficile eſt triſti fingere mente iocum.
Nec benè mendaci riſus componitur ore,
Nec benè ſollicitis ebria verba ſonant.

arbitreris de ingenio meo dictum. Non didici gaudia imitari falſa, non ore ridere, mente flere; non hila-

hilareſcere vultu, animo dolere. Hoc verò fati mei eſſe cenſeo, ab iis morderi, qui cum religione verecundiam exuerunt. niſi fortè, ſicut qui ocymum ſerunt, feliciùs id naſci ad conuitia interiecta autumant, ita vos ſpargendis contumeliis fœcundius mihi nomen paratis. Et ego tamen contra animi mei ſenſum ſcribam?

—— pultes
Coram alio dictem puero, ſed in
aure placentas?

non eſt Stoici, qualem me facis. aut inuitum me quiſquam cogat, & meliora ſcientem, in aliam à ſenſu meo ſcriptionem? non eſt Stoici: non ſi tundar in mortario: & exertâ hac linguâ, loquentur oculi: hos ſi quis eruat, ſingula membra iam linguæ erunt. aut quis hanc dexterâ, refugâ mente, compellet in ſcriptionem? non ſi

 Mucius

Mucius fiam, & ardeat illa in igne: nam quæ supererit, dextera mihi & sinistra erit. Etiam hac viduabis Lipsium? totũ exinde corpus dextera erit, totum scribet, & reteget quod claudebat pectus, Stoicum, vti tu vis; vti ego, Christianum.

-- Phalaris licet imperet, vt sim
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,

non decedo à veteri maiorum instituto: neç fallo sacramentum, quo baptismate obstringor. At tu memento moniti:

Arcanum neque tu scrutaueris vllius vmquam;

minùs etiam, quæ somniata tibi. neque florem domi tuę natum alieno adnectas capiti, tamquam capitis huius, non tui somnium; tamquam horti non tui, sed illius palmitem.

CAPVT IV.

An animum inclinarit cum Fortunâ.

REDANIVS. Animum inclinasti, quò propendere cernebas fortunam: & maluisti cum Diis adhærere caussæ victrici, quā cum Catone victæ.

LIPSIVS. Priscus mos rediit, & conuitia spargimus è plaustro. Audisses Isocratem; * Τοὺς ἄλλους λοιδορῆσαι, οὐ σημεῖον ἀρετῆς ἐστίν. & temperasses ab hac maledicentiâ. Verùm vtcumque se res habeat; si Diis adhæsi, quid damnas? meliora sequuntur. si non obstinaui caussæ immori cum Catone, quid ringeris? At tu satis habes, si hanc veterem de Cæsare & Catone gem-

* Nō est indiciū virtutis alios cō-uitiis proscindere.

gemmam in medium ſparſeris, quæ mihi algâ eſt vilior. Et quis tibi hîc è tripode ad arculas ſedet, vt ſuggerat & dictet ex exceſo quopiam codice victricem cauſſam, victamque? neque enim hęc tibi, vt pleraque reliqua, ſine Theſeo. Imò quid ſcabiem reuocas priſci temporis? pruritus illi, publicè aut priuatim, quem non tenuerunt? Quid flammas iniicis publici incendij? non ſatis arſiſſe ſemel? ſcilicet non à radice periiſſemus, niſi nouo calami tui igne arderemus.

——— abruptis etiamnum flębile venis
Vulnus hiat, magnaq; patet via lubrica plagæ:

& tu mihi partium ſtudia? Fateor; ſtetimus non ſemel tamquam in tenui luto: & obniti (ô homines!) conati, cælo terraque pugnantibus. nimirum niſi Pharſalica, niſi

Actia-

Actiaca redirẽt, salui esse non poteramus. Sed quid ego plura de grandi hoc profundo? tentandum semper homini, numquam curiosiùs explorãdum. neque enim hîc sola humana manus: fuit diuina, quæ modò habenas strinxit, modò laxauit partium fortunã. Perieratis non semel, nec salus ipsa saluare vos poterat: hostilia interim, in tam præcipiti fortunâ vestrâ, imò in ipso lapsu, consilia labantes tenuerunt. Nec fuit hoc prudentiæ vestræ, aut hostilis fatuitatis: altior aliqua mens ludebat; & pulsis aliorsum ventis, fluctus ponebat.

——— vice cuncta geruntur,
Alternisq́ premunt. ———

Quid facerem? etiam me Aquilo aliquis inuoluerat in partes (nihil nego) & salutem quærebam, & quieta nemora, in quibus tutò, & sine

ſine militari ſago, in pacatâ hac togâ, Muſis conuiuerem. quæſiui, vt qui ignem ſolent, cùm ſtrictum eſt frigus,

Et prata canis albicant pruinis;

nec reperi. imò déſiori, & pluſquã Norico frigori implexũ me ſentij. & dũ terras fugio intutas, ab immiti abreptus Oceano, conuoluebar fluctibus. Quid ſperarem à cytharâ in hoc vorticoſo mari cędibus infami? flectere irarũ minas? aut nouus Muſicus cantus dulcedine, in admirationẽ, inde in auxiliarem manum, raperẽ tot monſtra, quot tegit illud mare? Delphinas habuiſſet, qui mulcentur Muſicâ, gaudent tibiarum cantibus, ac vbicumq; ſymphonia eſt, gregibus aduentãt; aliquis ex hoc numero inequitantem Lipſium reddidiſſet terris. At procul hinc Delphini, durum licet genus, ſed quod

quod tamen aquilonio flatu celeriùs audiat humanas,amicas voces, & dorso Musicum suum vehat. Sequiora porteńta alit illud mare. ergo me eripui & cum bono Deo, memet mihi reddidi, patriæ reddidi: nec victricem, victámve partem, sed caussæ æquitatem secutus; & apud quam securè me retegerem, id est pectus recluderem, Catholicè, & vt pressiùs etiá aliquid, Romanę à parétibus eductum. Satis, ac nimium etiam diu inter contumacia Battauiæ tuæ vada adhæserat hæc ratis: impegeratque non semel ad rupem illam periclitaturæ salutis. non quòd quidquam illius altiùs insedisset menti; affricuerat tamen aliquid noxij sui succi: vnde illa nata, liberioris opinationis, scriptionis. Vidit Deus, & quam semper colui, Dei mater, longiúsque à statione erran-

errantem ſcapham diuiniore flatu ſuo ad tutiora cõpulit. Ita perpetim mitis & benigna Domina noſtra eſt, lapſos erigit, & ſeruatum it eos ipſos, qui ſe perdunt. Tu hîc obgannis: aſt ego & euentibus omnis æui & exemplo meo nó vno doctus, credo, ab hac vnâ, poſt illum, omne bonum.

CAPVT V.

An ſenſus ſuos de Religione apud Battauos preſſerit.

REDANIVS. Senſus de Religione tuos intimos, quoad vixiſti in Battauis, ſtudioſè pertinaciterque preſſiſti; memor, & ſuperioris temporis exemplis doctus, quid tibi à feritate Hiſpanicâ, ſi quando ſuperior foret, immineret. Nunc nihil eſt in parti-

bus illis tam vanum, superstitiosum, anile, absurdum, quod non præ te feras, profitearis, laudes, propugnes.

LIPSIVS. Substringe aurem breuiter ac liberè dicturo: si quid non ad gratiam aut gustum tuum erit, sustine & tolera. Pressi apud vos de Religione mentem meam. in quo si silētio peccaui, peccatum fateor. neque hoc silentiũ meum, testatione vnâ, vbi tempus fuit, leniui, sed spongiâ deleui: imò pro timore meo vano, meliora maioraq́; illi genti reposui. Neque ego aliam personam nunc indui, veterem exui. Semper mihi (ô tu qui vides & scrutaris has fibras!) semper stetit infixa menti Religio vera, à maioribus tradita. quam & palàm loquimur & profitemur. semper hic sensus, antiquare in Religione, & cum maioribus sa-

pere: nec hunc calumnia aut vis vlla, non dicam exuet nobis, ſed exuret. Neque eo tamen inficias, non ſemper palàm profeſſum. quo bono, aut cui? Semper hoc videndum ciui bono, ne ſine emolumento Reipublicæ & ſuo; imò ne omnino res eat turbatum, intempeſtiuâ licentiâ, aut ardore in fumum abituro. Diſplicent in Republicâ non pauca, fors & pleraque omnia; videat an malo remedium reperiat. Non inuenit? ſed nec perimat ægrũ corpus, & quod inualetudine ſuâ extrema minatur. Prudentis medici eſt, in deſperatâ valetudine, non adhibere deſperata medicamina, quæ plerumque tardè gradienti ægro, præcipitio conſulunt. ergo naturæ illum relinquit, & ſuggerit quædã in robur & leuamentum, ſi fors victrix natura mali, pulsâ quâ opprime-

primebatur malignitate, reualeſcat: aut vt ęgrum ſuum paullatim robuſtiori medicabulo paret, dum creſcunt vires, generoſiori medicamini reſpondentes.

At Lipſius hic tacebat. Ita ſoleo: nec monita ſpargere non audienda. Ego qui ſum, qui aduerſo ferar æſtu & ventis? aut qui turbatum iam flumen, turbem etiam magis? heus bone, non ſoleo. Audire, & vbi res tempuſq́ue ferunt, monere; hoc ſoleo: ſi negant, ſi deeſt concio, tranſire, quaſi non mea, quaſi aliena, quaſi alterius foculi ahenum; alterius cellæ vinum. hoc ſoleo. hoc meum. hoc Lipſij eſt, eritq́ue cum bono Deo, à quo hæc manant, ad quem & refero, cùm vni illi debeam.

Verùm ſilui: & repreßi intimos ſenſus meos de Religione, quoad apud Battauos vixi. Factum. nam

cui retegerẽ, aut quo bono? æuum & homines ignorare mihi videntur, qui aliud volunt à silentio. & rerum hic status, non viros quęrit, qui audire norint & silere? an à scholâ & vmbrâ adolescentulos, quibus omnis prudẽtia in linguâ? Miserum Lipsium, qui in hanc ætatem inciderit, in quâ nihil tam prouidè fieri potest, quod non vellicare malignitas consueuit. Ego in eâ Republicâ prudenter de Religione verbum iniicerem, quæ variam in primis & miscellã Religionem induxit, stabiliendo vt putabat sceptro? ego meam interspargerem, qui vnam, & vnã tantùm, in vnâ Republicâ semper probaui? qui risi Ægyptios Reges? O fatuos! Vnionis auctor Religio vna; eâ confusâ semper turbæ. ita sensi, nec quidquam muto. tu variam dilaudas, & quę ex cuiusque

voto fabricata : quia libertatis hîc ſpecies. ego hanc à Republicâ repellendam iudico. Vter iuſtiùs?

Nam quod de libertate inclamas, vbi prudentia tua, ſi eam in cuiuſque delectu ponis? etiam criminum? etiam ſcelerum? etiam immanium flagitiorum? nam ſi in his libertatem tollis, & pręſcindis hunc funem, quid reſpondebis? Liber homo natus eſt, & in manu iudicij ſui poſitus: tu quid negas, quod natura illi conceſſit? Bono illius negas? quid ſi ille nolit hoc bonum? imò, permitti ſibi quod vult velit, tãquam bonum; cùm ſibi perſuaſerit, omnis faſtigium boni, in quiduis agendi libertate conſiſtere? Quid reſpondebis inclamãti; Quid libertatem adimis, qui non conceſſiſti? naturæ munere hanc accepi: quid inuolas in illius dona? quid conceſ-

ſam violentas poteſtatem? Tu verò nihil his motus, improbam, & in Reipublicæ perniciem natam libertatem tollis, etiam propoſitis pœnis. quid ergo libertatem concedis in delectu ſummi Dei? aut quod crimen maius, inuolare in alienas facultates, ſanguinem fundere, an de Idololatriâ cenſeri? alij Deo cadere, alij ſupplices manus tollere, alij litare? hoc volo, aliũ pro Numine, optimo, maximo habere; verum Numen negare? In Republicâ veſtrâ, ſi magiſtratus, ſi Imperatores bellicos publicè deſignatos, nõ admittat priuatus aliquis, aut è mẽte ſuâ alios deligat quibus pareat; non continuò crux & ignis? & in alterius Dei delectu, nemo vel crinẽ turbet? Iam quid aliud volunt, qui in fidei rebus, pro ſuo ſinguli arbitratu, aliud atque aliud ſtatuunt?

nam

nam ab vno Deo,non niſi doctrina eadē: hanc eademditatem quicumque tollit, & pro illâ variam mutuoq́ue pugnantem ſtatuit; varios, neceſſum, mutuoq; pugnantes, primos ſummoſq́ue pugnantium rerum auctores ſtatuat. neque enim ab vno Deo, ſi Deus eſt, de vnâ eademq́ue re, tot aduerſantia, inuicemq; ſe interimentia pronuntiata enaſci poſſunt. Et Deus, ſi Deus eſt, verus eſt, adeoq; ipſa veritas eſt. at hæc vna eſt, ſi veritas eſt; plura falſitas admittit. Verum quidquid eſt, non niſi vnum eſt. Quis ergo paullò prudentior probare illam Rempublicam poterit, quæ plures, id eſt falſos (nam id conſequitur) deos inſtituit, firmandi ſui cauſsâ? facit hoc, quicúq; plures Religiones ſtatuit. Vnius enim Dei, cultus vnus, Religio vna, doctrina

vna eſt. Non mihi ergo talis Reſpublica, ſed tyrannis. nam legitima illa ſalutem ſubditorum præcipuum habet, imò vnicũ finem. In hoc ergo omnes miſcellæ Religionis Reſpublicas culpo, non modò vt impias, ſed etiam vt improuidas. nam quæ hæc ſecuritas ab alienâ turbâ? à diſſentientibus in ſummâ re animis? infirma. Neque ego Rempublicam vllam perennaturam putauerim, vbi in animorum diſſidiis aut odiis, ij qui regunt, qui reguntur. partes enim factioneſque erunt: & in te hi vel illi inſurgent, ſi tu pronior in hos vel illos exemplo illud Ægyptij docuerũt. & quod regnum magis anceps, variũ, imò & cruentum, quàm illud, fuit? hiſtoriæ legantur. Expecto quid tu reſpondeas, & quo acumine hæc expungas. Decurris ad Iulianum? non

nego,

nego, exemplum eſt, veſtro ſimile. nũquid probum? Ammianus ita narrat: *Vt diſpoſitorum roboraret effectum, diſsidentes Chriſtianorum Antiſtites cum plebe diſciſsâ in palatium intromiſſos monebat, vt ciuilibus diſcordiis conſopitis, ſuæ quiſque religionis ſeruiret intrepidus: quod agebat ideò obſtinatè, vt diſſenſiones augente licentiâ, non timeret vnanimantem poſteà plebem: nullas infeſtas hominibus beſtias, vt ſunt ſibi feralibus pleriſque Chriſtianorum, expertus.* Nota, nota. Duo ſpectauit. primùm, ſecuritatem ſuam ab hoc Chriſtianorum diſſidio: ſecundò, exitum ipſum Religionis, quam licentiâ hac ſecabat, & quaſi deducebat in varios doctrinarum riuos, vt ingẽs illud magni Veri flumen tolleret. Hæc Iuliani mens, quam Optatus Mileuitanus præuidit, &

aperuit: *Eo modo putans Christianorum nomen posse perire de terris, si vnitati Ecclesiæ, de quâ lapsus fuerat, inuideret, & sacrilegas dissensiones liberas esse permitteret.* Tu hæc si probas, parùm Christianus es; si improbas, parum sanus es, qui imitaris: vt quid enim hanc lunam in te trahis? Et fide bonâ, quid magis Rempublicam firmat, quàm eorum qui præsunt, qui subsunt, animus vnus? & in vnâ re, summâ re, firma colligatio? Quid verò magis animos colligat, quàm *vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma?* Hic amor non à superficie natus, qui quolibet vento deuerratur; sed ab intimis fibris, quem nemo sine fibris ipsis euellat. Atque hi tales *solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.* Contrà vbi hæc varia, non ipsi dicunt, qui pro te dicunt, Ægyptij

Reges & Iulianus? qui palàm fatentur, dissentientes religiones induxisse, vt subditi diffiderent? Tu si potes, aliud ex his euince, & doce pugnantes Religiones inducendas, vt subditi colligentur: nimirum per conciones & lectiones pugnantium doctrinarum: quæ quid sunt nisi flabra atque incitamenta turbarum? doce non esse. doce nõ facilè dissentire in externis, qui in sensu interno, & in salutis ipsâ summâ. Repeto. moue hanc omnis benè institutæ Reipublicę anchorã, & firma si potes nauem. neque enim fieri potest, vt in tãtâ varietate adeò ex æquo librata sit omnis Religio, vt non vna alteri præualeat. quæcumque talis est, nõ patitur æmulam? quæcumque subiacet, extra metú est? Silet fortè hæc oppressa. resumptura animos, si creuerit. si par

priori,

priori, aut ſuperior, an tacebit? exempla docent. Heu meum Belgium! orbi ludibrium debes. O Regnorum ille flos, vt emarcuit ab hoc vario imbre!

De ſuperſtitione quid dicam? Cicero tibi lumē præfert, ne quid libero nimis pede vageris: *Religioni parendum eſt, nec patrius mos contumaciter repudiandus eſt.* Et mihi quidem ſedet, pio maiorum ſenſu, omnem hunc, qui apud nos eſt, cultum è ſalutis noſtræ principibus defluxiſſe; etiam actiones, & quæ circa eas, tempora dico, modos, ornatum, ſplendorem forinſecus, aut in ipſis adytis. Tolle hæc, quæ tu vno Superſtitionis nomine, refluet omnis exterior cultus; & cum hoc quidquid eſt internæ venerationis. Hinc Deus ab omni æuo prouidentiſſimâ curâ prouidit externum ritum: ne

remoto

remoto hoc flabello, omnis cæle-
ſtis ignis innatus animo, abiret in
fauillas. Neque in vnâ Religione
hoc tantùm: in omni politico cor-
pore eadé videbis. Seca quidquid
externú, momento interna ruunt;
& iá Regna nulla, Imperia nulla.

Verùm aliud olim dixi. O quo-
ties eadem! Auguſtinus, antè Ma-
nichæus quàm noſter; Ambroſius
antè deorũ cultor cum Conſtan-
tino: & Gallia ante Dionyſium
qualis fuit? illius Reges ante Re-
migium quales? quales ante Ser-
uatium & Maternum Belgæ, ante
VVillebrordú Battaui? *Dixi ta-
men aliud.* Dixerim; & fors etiam
ſcriptis aliud exciderit. non pœ-
nitentiam olim talium ago? atque
hæc non ſatis eſt ad dicta ſcripta-
que illa omnia vnâ ſpongiâ eluen-
da? nec nouum in iuuentutis ca-
lore, calida quædam, & tamquam
à muſto

à muſto ſpumea euaporari; quæ maturior ætas purget ab omni fæculentiâ. Et quis veſtrûm, cuius non aliquod dictum factumque iuuentutis primæ, quod pœnitentia pòſt correxerit, quod factum dictúmve nollet? Ac neſcio, an humanum ſit numquã labi. Audi eloquẽtiæ flumen: Οὐκ ἔϛιν ἄνθρωπον ὄντα, χωρὶς ἐλαττώματος εἶναι. *Hominum nemo vitio caret.* Audi Suidam: Μηδὲν ἁμαρτεῖν, ἐϛὶ θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν. *Deorum eſt, non peccare, & cuncta rectè facere.* Neſcio denique an humanum, primæ illius ætatis,

Dum roſeis venit vmbra genis,
vultúſque recedunt,

ceſpitationes obiectare viro. Hac enim ratione, & iuuentutis ignorantiá, infantiæ inſcitiá, cunarum balbutiẽ, faſciæ ſordes obiectabis viro. quod quâ prudẽtiâ, tu iudica.

CAPVT VI.

An nomen Christiani in Mariani mutet.

REDANIVS. Nomen in Baptiſmo datum trāſcribe Matri, & auctoribus ducibuſq; Ieſuitis, da te in Sodalitium Hallenſe: vt iiſdē ſacris initiatus dehinc pro Chriſtiano dicaris mitiore vocabulo Marianus; aut, ſi vis breuiùs veriuſque,

— vnum de medio tollere iota
potes.

LIPSIVS.

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite poſteri)
Nymphasq; diſcentes, & aureis
Capripedum Satyrorū acutas.

Hos inter auritos Satyros, noſter

hic festiuus poëta. At tu quicumque hunc vides;

Fenum habet in cornu, longè fuge, dummodò risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico.

& mihi fucum hæc faciant? Aliis scurrilitates tuæ, aliis. ego illas credo ab audaci aliquo & malè sagaci ingenio, à temulento deructatas pectore: quas à compotoribus propinatas, tam malè stomacho mandaueras, vt necessum fuit regerere. & dum hæc spargis, festiuus admodum tibi videris: at nos risimus camelum saltantem. O bone. *Omnes videmur nobis saperdæ, festiui, belli, cùm simus copreæ.* An me, an quemquam, cui cerebrum in capite, pudeat asscribi in sodalitium Dei matris? an pudeat vocari Marianum? Qui matris, filij est: qui Marianus, Chri-

Christianus est. Et quod tibi nomen sanctius, Lutheri, Caluini, an Dei matris MARIÆ? quod sodalitium, huius an illorum? Æole non est hîc locus tuis flabris: alias terras & maria cogita. Speraueras risum theatro: festiuiùs de compitis scurra, aut de piscario scammate effrons muliercula. *Lipsius pro Christiano Marianus, aut Maranus.*

Euge tuum, bellè, sed bellè hoc
excute totum.

quidnam intus habet? Pulmentum pueri huic graculo. ego quid dabo? dictum vetus:

Qui captat risus hominum, famamq́; dicacis,
Fingere qui non visa potest, —
——— hic niger est, hunc tu Romane caueto.

cuius ego si mores, si vitam spectandam dedero;

Quàm timeo, victus ne pœnas

exigat Aiax,

Vt malè defensus.

Nolo conuitium conuitio, sordes sordibus eluere: at ne falsis quide vera reponere. Equidem

Vt sis tu similis Cœli Byrrhíque latronum,

Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me;

cur hęc in nil merentem coniicias probra. Et vis tamen in omni hoc risu tuo mentem meam? vis verbo? Dei sum. Dei matris sum. imò quia matris sum, Dei sum: neque enim matris esse potest, qui non est filij: nec filij, qui nō sit matris.

Huius ero viuus, mortuus huius ero.

Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt.

Post omnem hunc cachinnum, aperi te tantùm, nomenq; tuum. quid erubuisti? aperi. fors in illo

repe-

reperiemus cachinnabiliora.aures albas, bifidos pedes, cornua, & barbulam. retege altum à sanguine nomen Arcadiæ matris. A-chilles an eius frater es? Hercules an Cacus? Quid refugis? palles. ita solent qui furti tenentur. Amicus es? quid amicum vereris monitorum auritissimum? Hostis es? quin palàm congrederis, si vir es? imò si esses, iam frontem ostentasses: nec à decem passuum millibus, sed cominus, cominus inclamasses:

—— *Ego hanc macharam mihi*
consolari volo,
Ne lamentetur, néve animum despondeat,
Quia se iam pridem feriatam gestitem,
Quæ misera gestit fartum facere ex hostibus.

Aude pedem pedi. en me. Quid

quæris oculos, quorum præstringas acies? en me, tantùm aude. egredere. O virum

Fortem, atque fortunatum, & formâ regiâ
Tum bellatorem,

qui nomen tam enixè tegit suum! nam ego posthac dicam

Pyrgopolinicem te vnum in terrâ viuere
Virtute, & formâ, & factis inuictißimis.

qui numquam hostem videris. Interim, ego tibi, quicumque hæc leges, edico fide optimâ:

Periuriorem hoc homine si quis viderit,
Aut gloriarum pleniorem, quàm illic est;
Me sibi habeto: ego me illi mancupio dabo.

CA-

CAPVT VII.

An ingenij dotes ſubmittat Idolo Hallenſi.

REDANIVS. Largiſſimas ingenij animiq́; dotes, largiſſimâ Dei manu in te collatas, veluti faſces ſupremi in litteris honoris atque imperij ſubmittis Idolo Hallenſi; & talenti tui diuinum munus defodis ad eius aram.

LIPSIVS. Hîc feris, ibi palpas. nimirum:* Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. O te Ioabum, Abnerum Lipſium! Sed hîc cùm tibicinem ad oſtium Lipſij canere iuſſiſti, ad Diuam deflectis, in quam deſæuias. & quid tibi cum iſto axe? quid culici cum elephanto? quid hîc fauos ſpargis & fella miſces? quid roſas, &

* Ex eodem ore dulce & amarũ manat.

ingenij mei mulſa, quid litterarios faſces ſubſternis Idolo? At ego id facio, qui ſubmitto Idolo Hallenſi. Cornua tibi eſſe putabá; nunc mugis, vacca es. Tam ſtolida à te? imò tam fatua ab homine? Nullum mihi Hallis idolum. neque hoc diceres, ſi ab Apoſtolo idolum didiciſſes. Imago ibi Diuę meæ, Dominæ meæ, cui poſt Deú, Dei matri, SALVTIS & CLEMENTIÆ non vnam aram debeo. Ringere: & ſi voles cum Iſchariotâ diſrumpere. Ego illi, quidquid in hoc pectore eruditionis, macto victimam; felix, ſi admittat. Ego illius pedibus, quidquid hîc ingenij, ſubſterno arenam; beatus, ſi calcauerit. Ego hæc talenta, diuinum munus, defodio ad illius ará, quę etiam ſeruatum it eos ipſos qui ſe perdunt. Ego eruditionis (fas ſit ita loqui) ſtellas omnes ſpargam

&

& defigam in hoc ſecundo cæli vertice. Sed & huius Diuæ, Dei Matris, quæ Hallis eſt, effigiem venerabor. Factum hoc Imperatoribus, quorum imagines in ſignis,& effigies etiam in caſtris: atque ad eas exteri ducebantur; & in obſequij ſignum venerabantur, ac tamquam præſentem adorabant. Tacitus Annalium 15. *Medio tribunal, & tribunal effigiem Neronis ſuſtinebat. ad quam progreſſus Teridates, cæſis de more victimis, ſublatum capite diadema imagini ſubiecit.* & ego verebor, Diuæ noſtræ, Dei Matri, imagines araſque ponere? venerari? non ſi te tuoſque omnes rediuiuos patiar Achitofelos:

Quales nec ſtatuas imaginéſque,
Aere aut marmoribus, coloribúſq;,
Mentor, Praxiteles, Scopas dederunt:

Quãtas nec Polycletus ipse finxit,
Nec fit Phidiaco figura cælo,

tantas, maioresque etiam dabo, si non ære, aut perituro marmore, calamo hoc, & Lipsiano (abi inuidia) calamo, æternùm cum bono Deo perennaturo. Sed neque res mihi magna vlla, sine hoc sidere, Dei matre: addo nec Christianorum vlli. Vt enim Architectis opus nullum rectè processerit sine libellâ ac lineâ: nó item mortalibus nobis, sine normâ hac directrice.

CAPVT VIII.

An coactionem in Religione inducat.

REDANIVS. Libertatem apud nos (nec aliud in ore tuo) eoque nomine Ordines huius assertores

tores probare & laudare tibi ſolenne. homines nos eſſe, ratione non ferro ducendos; liberos nos, ac proinde liberam Religionem, liberum de Deo ſenſum. nunc ad vnam aliquam arbitraris cogendos. Hanc mentem ſi repreſſiſſes, veniâ dignus eras: nunc cùm ad eamdem, tamquam face, Principes accendas, quis perferat niſi ſeruus natus?

LIPSIVS. Hic vnguis in tuo vlcere. Quid inclamas?

Da ſpatium tenuémque moram, malè cuncta miniſtrat
Impetus.

tecum habita. te, teipſum in concilium aduoca, damnabis hunc damnátitium tuũ æſtum. Et quod tibi tuiſque aſſiduè in ore, Auguſtinus refellit: *Fruſtrà dicis, Relinquar libero arbitrio. cur enim non* Contra Creſcẽt. cap. 51.

 in

in homicidiis, & ſtupris, & quibuſcumque aliis facinoribus & flagitiis, libero te arbitrio dimittendum eſſe proclamas? quæ tamen omnia iuſtis legibus cōprimi, vtiliſſimum eſt. 'Dedit quidem Deus homini liberam voluntatem: ſed nec bonam infructuoſam, nec malam voluit eſſe impunitam. Quid ſi exempla etiam huius coactionis? Nō Deus ipſe Iudæos coëgit ſacra & ceremonias ſuas agnoſcere? non igne, ſerpente, ferro reluctantes coërcuit? & quiſquam hîc mihi Deum damnabit? mulcentem volet, non minitātem, non cogentē? Quid? vos ipſi quoties hoſtes iudicaſtis, qui ſacra veſtra aut non ſuſcceperunt, aut alia delegerunt? quoties capite conſtantiam luerunt, qui maiorum placitis fortiùs inſtitiſſent? Notum illud apud vos, *Libertas.* at quis veſtrûm eam conſecu-

ſecutus, Catholicis, id eſt nobis, verè Chriſtianis, verè Romanis, verè Apoſtolicis, libertatem aut permiſit, aut cùm poſſet non ademit? aut demum leui verborum compulſione contentus, intra minas ſe tenuit? Quoties ignes ſenſimus, & Decianis ſæuiora flagra? Dionyſianis truculentiores gemitus? Neronianis immaniores proſcriptiones? Leuiáne hæc à Libertate mala? Verùm tu hæc ne attingis quidem: & ſi quando à nobis auditis, nugas & nebulas verborum offunditis; & dimiſſâ vbique accuſatione noſtrâ, bellorum ciuilium fortunam opponitis. Et ego nolo nunc hæc triſtia; audiamus de re ipſâ Ambroſium: *De negotiis ciuilibus ſi quid ſtatuitur, nemo putat eſſe violandum; & præceptum de Religione calcabitur?* Quid, quòd pœna in ciuilium denun-

nuntiationum transgressores: & nulla erit in Fidei imperia temerantes? maximè cùm nulla res æquè ciuilem ac politicum statum immutet, ac Religionis innouatio: neque ab aliâ re maius periculum imperiis ac sceptris, quàm ab innouatâ religione: magis etiã ab effusâ quiduis credendi & docendi libertate. Hinc apud omnes gentes coërciti ac puniti religionis nouatores. Nihil hîc de Atheniensibus, Romanis, reliquis dico: Iudæi, qui proximi ad sacra nostra, quàm hîc duri? nec cohabitationem admittũt cuiusquam à patriâ religione dissidẽtis. Quid in Ecclesiâ Christianâ veteri? Licentia effusa numquam fuit, postquam illa Principes habuit Christianos; imò correctio semper in nouatores fuit, aliàs alia, pro tempore scilicet astricta magis aut remissa,

missa, proque innouatione lenis aut seuera. Exempla dabo. nota vetera: & recentia tangunt propiùs; nec vlla magis, quàm quæ domi nostræ nata. Quare cùm nulli vobis propinquiores sint, quàm maiores vestri vobis, vos vobis dabo. Ioannes Matthiæ Anno
Harlemensis, nouus orbi Enoch, 1532.
quantas Amsterodami turbas dedit? Haud dissimiles Ioannes van Anno
Gheel in eâdem ciuitate: arcem 1535.
in eâ, & regni sui sedem habiturus, ni fortiter obuiam itum esset: & stetit hic religionis prætextus ciuibus magno sanguine. Iam Ioannes Leidensis sartor, Anno
quàm scelestè VVestphalis impo- 1534.
suit, cùm se Israëlis iactaret Regem, veteribus promissum, vt eriperet suos è diutinâ seruitute? at nisi potenti exercitu Imperij Principes, Monasterium noui Imperij

perij ſedem obſediſſent, recepiſſent, ipſumque & aſſeclas dignis ſuppliciis affeciſſent, magnas Europa tota flammas ſparſiſſet, non
Anno 1544. vno ſæculo delendas. Et Dauid Georgius Delfenſis, officio vitrarius, vibex & macula ſuæ gentis, qui ſe Spiritum ſanctũ cælo miſſum, & à Filio antè promiſſum proclamabat, non res ſemel mouit tam fatuo commento? Nec diſſimilis fraudis impoſtor alius Hermannus ſutor, qui ſe apud Friſios cæleſtem Patrem palàm aſſereret, & Cornelius Int-kerckhof, qui ſe tanti patris cælo natum filium impudentiùs an ſtolidiùs iactaret, non Rempublicam mouiſſent, ni occurſum tempori
Anno 1535. foret? Quid Theodorus ſartor? auſus eſt, inauditâ ſæculis impudentiâ, ſe, ſocios, mulieresque comites, palàm oſtentare nudos,
quòd

quòd veritatē negaret tegendam; nudam illam esse, aspernari abscondi. nec defuissent qui crederent, nisi Magistratus prudentiâ extinctus hic minitabundus ignis fuisset. Hæc stolida hoc æuo. * Τοῦτο γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας. ô noctes prudētiores hoc monstro! erubescant vel emortuæ lucernæ ad tam fœdam caninam proluuiem Henrici Nicolai. non suffunditur homo, non nupta, non virgo, ad alienos amplexus: nihil hîc intactum, nil sanctum, non thorus, non sanguis, non pater, mater, soror; prout sors dederit, & impudentes tenebræ. Plura vetat pudor. & hîc tamen quàm non semel vniuersam propè Reipublicæ anchoram mouit, ni occursum impudentissimæ libidini foret. Atque hi omnes, sub purioris Euangelij, & à fęce suâ secreti,

* Illud verò est omnis culmen insaniæ.

retque in ſua viſcera filios: & armorum honeſtæ aquilæ, Euangelium; & lapſæ iam ac cum ætate ſeneſcentis, aut emortuæ fidei, iuuenatio. O quando ſerenior nos cælo aura reſpiciet, & difflabit, quibuſcum luctamur, fluctus? neque enim tam acria, tam diuturna bella pugnata legimus pro Religione. Iuuenalis pro mõſtro habuit, duo oppida in Ægypto concurriſſe inter ſe ob hanc cauſſam, & id dignum Satyrâ cenſuit: quid nunc ſcriberet vbi Europa pænè tota?

—pariter ſtabulare bimembres
Centauros, vnâq; ferunt Cyclopes in Aetnâ
Compoſitos; ſunt & rabidis iura inſita monſtris
Iuſq; ſuum.

Et nos, infelix Belgium, vnius Religionis obtentu, tamquam

 mili-

militari exciti tesserâ, euolamus auidi in amica olim viscera, in socium sanguinem, in vnius vteri nexum, orbi fabula & lusus. O mea Battauia, vbi candor, morumque simplex suauitas? Decurrimus ad arma; &, audeo dicere, armorum caussas nescimus. Obtenditur *Libertas* & *Religio*. Nomina sunt & sparsæ in medium nuces, irritamenta puerilium dissensionum. Et quis, amabo te, vos impulit ad innouandam Religionem? nescis à nullâ re maius periculum imperiis & sceptris? Exempla domestica dedi: at tu, vt video, externa expectas. Dabo. Ægyptius, sub Claudio, non triginta hominum millia sibi adiunxerat, Hierosolymam regiam habiturus, ni à Floro Pręside fortiter obuiam itum esset? Haud dissimile Marici illius factum sub

Vitel-

Vitellio in Galliâ; Emmanuelis Abrahami dicti in Africâ, quo etiam Marocensium Regem regno & vitâ spoliauit. Apud Turcas, nónne aliquoties res motæ hoc prætextu? Schacoculis & Calender Zebelis, pluresq; in illo imperio, nō sat magna innouatæ Religionis documenta? Quid Germania nostra? Zuinglio ductore, quot suorum funera vidit religionis obtentu? cētum millia si dixero, nihil dixero: ita passim desæuiit hæc pestis. Quot Sueuia, & circumiacentes prouinciæ, Thoma Muncero duce? Iam Misnia, Morauia, Lusatia, Austria, Silesia, Hungaria, Polonia, Suecia, Dania, Bohemiæ ante omnia regnum, Ziskâ & Procopiis ductoribus (quasi deesset cælum quo rigaretur, quo tamquam vbere lactaretur) quàm triste ostentauit

Anno 1525.

ſolum ſanguine ſuorum fœcundatum, vnius religionis prætextu? Cùm ſæuirent Orebitæ, Thaboritæ, Orphani; cùm tot ſexus omnis myriades terram propè interegerent, & ſanguinum quædam maria protruderent; non ſatis hæc ad omnem poſteritatem erudiendam; & nouitatis auctores acrioribus etiam pœnis coërcendos? Vt iure hîc concludam Liuiano dicto: *Nihil in ſpeciem fallacius, quàm praua religio, vbi deorum numen prætenditur ſceleribus.*

De Libertate; quid dicam? Qualis illa, quæ momento omni pendet ab armatâ militis dexterâ? adſit modò dux, non deerunt qui ſequentur. Vnus aliquis candelam præferat, aderunt extemplò faces & ignes, quibus Reſpublica, palea & aridum ſeditionum

num lignum, ardeat vniuerſa. Quæ ergo libertas, in alienâ manu, militis manu, & externi militis manu; quem nec ſanguis patrius, nec patria pietas, reuocet ab excidio?

Sed iam tibi, ô æterna Sapientia, *lætus, lubens, laudes ago, grates, gratiáſque habeo*, quòd duce te euaſi ex illis ſalebris, & loca deueni, per quæ facilior mihi tutiorq́ue ad te curſus. Hîc viuo, Deo, patriæ, amicis, mihi; apud veteres Grudios, veteres amicos, ac propè ciues. In hoc ſcientiarum nemore, mecum & cum Muſis in gratiam redij: & eminus ſpecto nubes iam iam ruituras. Auerte, qui potes, Deus.

CAPVT IX.

An vstionis & sectionis auctor.

REDANIVS. Homo mitis, qui lenitatem passim profiteris, ac ipso vultu Stoicam quamdam lentitudinem, vstiones nobis ac sectiones inclamas, Iberici consilij tesseram.

* Priusquã occideris, excorias

LIPSIVS. * Πρὶν ἐσφάχθαι, δέρεις. Legisti mea? si non, næ tu insigniter impudens es, qui non lecta carpis: si legisti, malitia tua immanis est, appingère quæ nec cogitata sunt. & tamen hîc, si vspiam, triumphas, & inueheris albis equis. Ego quid? teneor, nec orci me galea teget. nimirum: *In Religionis negotio, in quo liber-*

tas

tas cuique ex voto, ille ſemper clemens, & modeſtus, cultros & ignes admouet. Quid dicam? aut quæ verborum moderatio effrenes tuos impetus cohibeat? Vt calx aquâ accenditur, ita tu efferaris temperanti omni ſermone, neque tamen ſilentio hîc tueri me debeo. Quid? ego tibi ſum ille Cyclops, Phalaris, cui ludo & ioco ſanguis humanus? tu homo in hac luce temporum, audes hæc ſic palàm mentiri? quaſi nemo eſſet, qui mea legiſſet, aut legeret. Admoue cucurbitas, aut perîſti: neque enim tibi hîc ſinciput ſanum eſt. intereà hæc à me habe: Quicumque ſedatè mea legerit, nec ſæuitiam nec lenitudinem increpabit: & fatebitur viam præſcriptam, quam bono generis humani iniuerint hodie qui regnant. Fatebor tamen, in lenitu-

dinem ſemper pronior. adeò, ſi peccandum, in hac parte malim, quàm in aliâ.

Et tamen, *Vre & Seca.* Num ferrum ſtatim in omnes & ignem? O bone, non. ſed pro modo delicti coërceri volo & puniri; patrum in primis exemplo; quando à vanâ Religione turbæ & diſſidiorum faces accenſæ. In Lucretio non legiſti;

—— quòd ſæpiùs olim
Relligio peperit ſceleroſa atque impia facta?

Hæc vbi denata, an non ſecandum cenſes? vis parci? vis ſemper? etiam cum Reipublicæ interitu? Leidæ, Levvardi, Amſterodami, Monaſterij, annis 1533. 1534. 1535. voluiſſes parci, voluiſſes omnibus? Non tunc plerique rogati quid in viſcera ſua ſæuirent Battaui, reſponderunt,

non

non fortiùs quàm prudentiùs,

Neglectis vrenda filix innaſcitur agris?

& tu (aude) damnas Reſpublicas, quæ has peſtes ſuſtulerunt? Voluiſſes ſeruaſſe? quæ hæc clementia eſt, paucos ſeruare, vt plurimi pereant. Vera veriùs clementia eſt, paucos tollere, vt ſerues plurimos; paucos reprimere in nequitiæ ſuæ curſu, ne ad alios malum ſerpat. Monet Seneca: *Si cogitaueris tecum, remedij cauſſâ quibuſdam radi oſſa & legi, & extrahi venas, & quædam amputari membra, quæ ſine totius pernicie corporis hærere non poterant*; hoc quoque patieris probari, nullam eſſe ſæuitiam, vt *qui viui noluerunt prodeſſe*, morte certè eorum *Reſpublica vtatur*. & alibi: *Quædam haſtilia detorta, vt corrigamus, adurimus; & adactis cuneis,*

non vt frangamus, sed vt explicemus, elidimus: sic ingenia vitio praua dolore corporis animiq́ corrigimus: eoq́ue magis, quò ingenij grauius malum eſt.

Antè tamen quàm ad hæc extrema, verbis, monitis, præmiis, minis etiam emendatio tentetur; nouiſſimè ad pœnas, & quidem lento gradu: exemplo medici,
Seneca. qui, vbi *fruſtrà molliora ceſſerunt, ferit venam; membríſque ſi adhærentia nocent, & morbum diffundunt, manus affert: nec vlla dura videtur curatio, cuius ſalutaris effectus eſt.* Dura tamen hæc ſe-
In Scorpiac. ctio. Reſpondet Tertullianus: *Horrorem operis fructus excuſat. Vlulans denique ille & gemens & mugiens inter manus medici, poſtmodum eaſdem mercede cumulabit, & artifices optimas prædicabit, & ſæuas iam negabit.* idem faciet

Reſpublica, valetudini, id eſt tranquillitati, reſtituta. Graue tamen illi qui patitur. A Tertulliano lenimentum capiat: *Medicinæ præſidium plures refugiunt, plures ſtulti, plures timidi, & malè verecundi. Et eſt planè quaſi ſæuitia medicina de ſcalpello, déque cauterio, de ſinapis incendio; non tamen ſecari, inuri, & extendi, morderiq́; idcircò malum, quia dolores tibi adfert. nec quia tantummodò contriſtat recuſabitur, ſed quia neceſſariò contriſtat adhibebitur.* Quid quod ſæuior etiam cõrrectio magis pro illis ipſis? Auguſtinus in hac re: *Magis pro eis ſunt leges iſtæ, quæ illis videntur aduerſæ, quoniam multi per illas correcti ſunt.* iterumq́ue: *Moleſtus eſt medicus furenti phrenetico, & pater indiſciplinato filio; ille ligando, hic cædendo, ſed ambo diligendo. Si autem*

tem illos negligant, & perire permittant, ista potiùs mansuetudo falsa, crudelitas est. Hos tales, quicumque in Republicâ es, audi potiùs, quàm illos de viâ clamosos, quibus omne cerebrum in linguâ est.

Verùm, *Vre, Seca.* O verba! periissent illa & calami. & tamen, ratione si diiudicamus, quid peccant? A veteris medicinæ ritu sumptus sermo, qui in vlcere aut vulnere secabât, & deinde sistendo sanguini vrebant. Quis vetet eadem in animi vlcere? imò cur non magis in hoc? eoque acriùs, quò huius sanies & malignitas ad plures spectat? Caluinus in Serueto præit exemplo; & vos, antè dixi, non semel. quò miror magis vos de ancillulâ Bruxellæ defossâ debacchari, nec vnum propè librum prodire sine hoc cespite. Erat

rat è diſciplinatu Nicolai Storck, Thomæ Munceri, propiùs etiam ex Henrici Nicolai; quem virum vos omnibus digniſſimum flammis non ſemel iudicaſtis. *Sed mulier hæc.* Non erant mulieres, quas Amſterodami morte coërcendas Senatus iudicarat? *Sed illa turbas nullas dederat.* Reſpondebit pro me Seneca: *Multorum, quia imbecilli ſunt, latent vitia; non minùs auſura, cùm illis vires ſuæ placuerint, quàm illa, quæ iam felicitas aperuit. Inſtrumenta illis explicandæ nequitiæ deſunt. Sic tutò ſerpens etiam peſtifera tractatur, dum riget frigore. non deſunt tunc illi venena, ſed torpent. Multorum crudelitas & ambitio, & luxuria, ne paria peſſimis audeat, fortunæ fauore deficitur. Eadem velle eos cognoſſes, da poſſe quantum volunt.* An expectandum putas,

Anno 1534.

tas, quoad venena ſerpens fuderit? Et quem tu in Republicâ magnum virum arbitraris? qui ſeditionem in ſemine ſuſtulit; an qui cùm poſſet, neglexit, nec antè aggreſſus quàm virili robore ſuo plenam? Ille ſine Reipublicæ periculo, & in ſolo noxio ſanguine ſcelus piauit; hic non rarò etiam cum Reipublicæ interitu. Neque ille peritiſſimus nauclerus eſt, qui nauem cùm conieciſſet in breuia, ſaluam tamen deduxit in portum: ſed qui vitauit. Ille ſi deducit, lacerá plurimùm, & fatiſcentem, ſuoq; iam oneri ſuccumbentem, non ſine vectorũ merciumq; metu deducit; hic etiam ſine dãni metu. Sed neque ille diligendus eſt medicus; qui ægrũ ad extrema deducit, vt pòſt medeatur: ſed qui antè prouidâ cautione minitantem morbum necat.

CAPVT X.

An Lipsius de Fato gentilizet.

REDANIVS. O mutationem non excelsi! Ille qui nunc in Hallensi, qui in Sichemensi Diuis, ad superstitionem omnia, qui supplex statuæ, qui Idolo; olim sine Deo, in Fati verba iurat: cuius imperio, se, sua, orbem substernit.

LIPSIVS. Benè sperare de tuo morbo incipio, euomuisti. Verùm quid hîc lancinas? Fati nomen? Non diffitebor, familiare mihi librísque meis. verùm quid hîc displicet? Age, excute omnia mea scripta (iuuenilia quædā non excuso) an Fatum inuenies à me, alio quā probissimo sensu? nescio. si erit,

ſi erit, iam nunc reſcribo, & deleo. Quid ergo ſuper hoc diſplicet? niſi quòd nil tibi placet, quod aliis placet. at eò mihi placet magis, quò tibi tuiſque placet minùs.

At fatalis illa neceſſitas, non Gentilitia eſt? Semper tui ſimilis es, incogitans; intentus & paratus inferre tantùm ictum, non vitare. Hìc ego antequam altum illud ingredior, præfabor lubens, me labi & errare poſſe. Res Theologa eſt; quare Theologis haud inuitus ſubiicio, qui potiores me iſthęc cernere & arbitrari. Ad horum ſubſellia appello, ad quæ ſola veniunt hæ cauſſæ: tu ſi audes, ſiſte te huic tribunali. Ecce quid ſentiam. Numquam ego Fatum volui, immotas quaſdam gentilitias cauſſas, quas declinare nemo poſſet, ob inexpugnabilē quamdam inter ſe innexionem. quis enim

enim tam infans, non rideat aut illam occantem, aut hanc nentem, aut nescio quam secantem? nimirum in cælestibus nuceta nasci? Quid ergo Fatum? nisi quod Deus præprouidâ cognitione, de quacumque re, in illâ immensitatis suæ prænotione effatus est? hoc mihi Fatum, & verè Fatum, magni Dei effatum. qui ex altitudinis suæ speculâ ventura dispiciens, libetarumq; etiam caussarum propensiones, delectusque liberos, non potuit sæculorũ ignorare euentus. Hæc scientia Fatum mihi, nec aliud. Scire enim Dei quid aliud, quàm quoddam effari est? nisi malis effatum, scientiam sequi; scientiam verò, futurorum euentum. neque enim sciri potest, nisi præeat aliquid quod sciri possit, ac quasi præiaceat intellectus operationi. Ná in quod

intellectus fertur, & visualitatis suæ radios mittit, aut re ipsâ iam esse, aut esse posse necessum est. Neque hæc aut scientia aut effatum, natas iam aut nasciturus res violentat: non magis, quàm visio mea sessionem tuam, scriptionem tuam. nec magis necessitatem adnectit rebus, quàm astrologi cognitio, secuturæ pluuiæ. Ita sentio. tu si quid hîc habes extra conuitia, extra calumnias & mendacia, quibus me oneras, expedi. Videam aliquando à te veri vmbram. nam illa, quibus ad popularem inuidiam omnia reflectis & torques, & ego, & quotquot mecum doctiores, rident. Pro quibus quid reponam? veterem pœnam Rhemniæ legis, frontem inuri K. litterâ, Kalumniarum indice. Vis plura de hoc profundo? nec haræ rosas, nec stabulis lilia

spar-

ſpargo. & ſi altiùs pedem figo, in tenebris micare me fateor. O mi Sol magne, & ſalus, ſequor ductorem! tu mihi Phœbus in hac nocte. Et iam video, nec aperio tamen tibi laſciuo & ſtolido prouocatori. nam quæ ratio aut argutia te vincet, qui cerebrum non in capite, ſed in crepidâ circumferre mihi videris; è quâ aliquid humanæ lucis mutueris, ſi quæ neceſſitas pupugerit? An tui ſimilis reponam verba, vt ſit quod dicitur Thuſcum iurgium? Non ſoleo. & ſi illa voles, alium quære; non deerunt è tuâ Battauiâ, aut è vicinâ Germaniâ. Quamquam cordatis hîc eruditioribuſq; ſat multa: tibi numquam ſatis. nam, vt ille, fruſtrà hanc ſalpam contundo, numquam exiliet perdix. & plura de grandi hoc abdito

Scire nefas homini: nos tamen

prauum & debile vulgus
Scrutamur penitus Superos. Hinc pallor & iræ,
Hinc scelus, insidiæq́, & nulla modestia voti.

Lyricus benè monuit:

——— quid æternis minorem
Consiliis animum fatigas?
Permitte diuis cetera: qui simul
Strauêre ventos æquore feruido
Deprælianteis, nec cupreßi
Nec veteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem fors dierum cumque dabit, lucro
Appone.

CAPVT XI.

An Lipsius Stoïcæ sectæ.

REDANIVS. Quòd si planè de tuâ fide & opinione, quá concepisti de Deo, coniecturam facere ex scriptis & vitâ velimus, propior sim existimanti, Numen te statuere quidem, & Deum vniuersi conditorem; eumdemque æternum Rectorem cū tuis Stoicis credere: ceterùm de Christo haud valdè plùs quàm illos sollicitum esse. & hoc quoque à Stoicis habere, vt accommodes te loci cuiusque legibus.

LIPSIVS. Tu ex coniecturis de mente meâ? O vatem! nescis hanc mentem mare magnum esse, quod scaphulâ tuâ numquam

enauigabis? De ſcriptis, de vitâ meâ, quid arguis? Peccaui alibi? erraui? in viam reducito. At tu verberas, nec culpam indicas, quaſi ad culpam ſatis ſit verberaſſe. Obſecro te, hæc modeſti hominis ſunt, impietatis me arguere, quaſi ſim in gentilium ſectâ? Miror magis hanc ſcribendi rationem, quàm indignor. Lipſius tibi philoſophatur, & adeò Stoiciſſat? nec iá Chriſtianus? Quamquam ſi peccandum eſt, indulgentiùs fors peccauerit, qui Stoicus audiet, quàm qui Lutheranus, Caluiniſta, Mennoniſta. Et verò nő auerſabor Stoici nomen, ſed Stoici Chriſtiani. Tibi lubens conuitiatoris, linguæ tuæ calumniatricis nomen conceſſero. De me verò, quia dicendú eſt, Deum teſtor & homines, poſt calumniam natam, apertiore ac mendacio-

daciore calumniâ neminem petitum. Ego Stoicas in omnibus opinationes ſequor? quin diſertis clariſque verbis, non infima illorum damno & deteſtor: in quibus tamen cum Chriſtianis conteſſerãt, ſequor, & lubens ſequor. In quo quid peccaui? Numquam putaui te tam matulam. Intelligis quæ ſcripſi? an vt praua quæque ingenia, in meis verbis nihil intellexiſti, niſi quod ante lectionem animo tuo parùm ſano tacitus tecum formaueras:

——procul hinc, procul ite nocentes;
Si cui corde nefas tantùm.

An quia tu cum Luthero aut Caluino tuo Chriſtum aut ignoras, aut mendacio adeò diminuis, vt non iam Chriſtus, id eſt non Deus, ſed ſceleratorum maximus, eoque nomine exquiſitiſſimis in-

ferni tormentis addictus; tu eadem, aut deteriora, si tamen deteriora fingi possint, animo affingas meo? Quisquis tam improbæ linguæ est, non Iudæ

Marsyæq; timet manum & rudentem?

nam quæ mitiora speret?

De Legibus deinde quædam subiungis, quibus me pro conditione loci accommodem. Quid vis? in singulis prouinciis damnare me quæcumque non probo? non soleo. probare singula? neque illud soleo; nec factum à me vllo tempore. Vis ad quamcumq; aduersantem animo meo legem, ad arma decurram? non est instituti mei. Vis verbo saltem tester displicere? si emendatio speratur, benè mones, & ex mente meâ: sin grauius timetur malú, non transeo in partes tuas. quod qui faciunt,

ciunt, quid aliud ſunt quàm diſſenſionum publicæ tubæ? quàm ciuilis, quo ardemus, ignis ſarmenta & fomes? In quam te quoque flammam aliquid occulti ligni ſuggeſſiſſe vt credam, facit tua hæc ad ſeditionem nata malignitas.

CAPVT XII.

An Oratio Ienæ à Lipſio habita.

REDANIVS. Quid reſpondebis ad Orationem Ienæ à te habitam, De duplici concordiâ, Litterariâ & Religionis?

LIPSIVS. Non pudet palàm mentiri? Si ſatis ad veritatem eſt, dixiſſe; ſatis ſit ad calumniam interimendam, negaſſe. Et quis in-

nocens iam erit, si dixisse sufficiat? quis non aliquid meum aut alienum adumbrare potest, & protrudere? hoc si valet, latissimus hic ad calumniam limes; & in quo liberis quadrigis illa inuehatur & exultet. Verùm ad rē ipsam. Ego orationis illius parens? Ab alio Ioue venit hic Vulcanus. & cuj cerebrum pituita sic obruit, vt vel inspectâ illâ, me & stilum meum non requirat? Pleraque sine Charite & Venere, languida, insulsa, sordentia, absona, quæ norma & Grammatica respuat Latialis: & horum ego sum auctor? Age, ex ipso scripto quid si palàm elicio & efficio me scriptorem non esse? Dictam Ienæ, XXIIX. Iulij anno CIↃ. IↃ. LXXIV. vult auctor. Portentum! quod nullus explicet ab Etruriâ aruspex. Ego tunc Ienæ? Quattuor antè mensibus non fui:

fui : quomodo ergo Ienæ dixi? nisi cum Plautiniano Sosiâ, *Egomet me illic reliqui, & si fortè oblitus fui.* Quid si ipsum Amphitruonem prodo, huius Alcmenæ virum? huius Palęstræ è Plautinâ Rudente Dęmonē; & ipsius adeò confessionē, huius filiæ patrem? Quid lates? imò quin prodis? quin te certum auctorē tenemus? Teneo te ab amicâ manu : & palàm edico omnibus : Orationis Ienæ habitæ parens *Melchior Haiminsfeldius Goldastus.* Hic ille Pseudolus calumniarũ instructor scenæ. hic ille Pandorus, qui maleuolentiæ mantello tectus, sagittas spargit, & vulneri in Lipsio locum quærit. Plura de hoc homine non dicam, dicent alij. qui tamen, si me audient, nihil dicent, nec dignum iudicabunt, in quem nudent dentes. qui cùm laudem sibi

quæ-

quæsisset,tamquam à manu meâ; & vanitatem ostentauit suam, & à me, dictionis suæ infantiâ, notã omnem auertit Quis enim, ne si conetur, tantas ineptias in tantillam congerat orationẽ, tot Thersites in vnum corpus? O semper æmula probis malignitas! quid meam scriptionem, vinũ meum, & vinum (liceat iudicium de me aliorũ) Falernum, vinum Massicum, inscitiæ, imò & malitiæ tuæ diluis aquâ? Ferrem, si puram miscuisses: hanc verò purulentam & in fæce suâ natantem, quis ferat? Iam quæ hæc religio est, nomen parare nomine meo? imò nomen turpare meum luto tuo? scilicet

Vt pueris placeas, & declamatio fias. O quàm
——*miserum est aliena incumbere famæ,*

Ne collapsa ruant subductis tecta
columnis!

Factum. subduco nomen meum, dictionis tuæ columná: quid nisi ruant tecta, mentitis inædificata columnis? Nec tam miror Goldastum famam captantem, quàm hunc nescio quem de mendaci vaginâ ferrum stringentem.

——— Quo nemore vmquam
Expirauit aper maioris dentibus
apri?
Indica tygris agit rabidâ cum tygride pacem
Perpetuam: sæuis inter se conuenit vrsis:
Ast homini ferrum letale incude nefandâ
Produxisse parum est;

armantur de conuitio linguę, non vno vulnere iugulaturæ; de mendacio calami, non vno sanguine sitim expleturi; de veneno dex-

teræ, non vno toxico peremptu-ræ; & toties perempturæ, quoties hæc noui lectoris oculos subitura, Mæotide sæuior ara.

—— quippe illa nefandi Taurica sacri
Inuentrix, homines tantùm immolat; vlterius nil
Aut grauius cultro timet hostia.

at hîc dentes, linguas, calamos, dexteras videbis, toties in mortem repetitas, quoties lectoris noui (ah nimiùm in fidem faciles!) pauerit oculos.

FINIS.

APPROBATIO.

Hæc Poſtuma Iuſti Lipſij defenſio vtiliter typis mandabitur. Datum Bruxellæ, die 12. *Auguſti, anno* 1608.

Petrus Vinck, S. Theol. Licentiatus, Cenſor ordinarius.

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI ET ISABELLÆ CLARÆ EVGENIÆ Infantis Hiſpaniarum, Archiducum Auſtriæ, Ducum Burgundiæ, &c. Sereniſſimorum Belgicæ Principum, Priuilegio cautum eſt, nequis *Iuſti Lipſij Defenſionem Poſtumam*, præter voluntatem Ioannis Moreti, Typographi Antuerpienſis, excudat, aut alibi excuſam in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléınve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & alia graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XII. Septembris, M. DC. VIII.

Signat.

N. Lombaerts.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD IOANNEM MORETVM.
M. DC. VIII.

CONS TANTIA
LABO RE ET

